

**Стрельбицька Л.М., д.ю.н., проф.,
заслужений працівник освіти України
професор кафедри цивільно-правових дисциплін
Стрельбицький М.П., д.ю.н., проф.,
заслужений працівник освіти України
головний науковий співробітник наукової лабораторії №1
Національна академія СБ України
м. Київ**

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Складний і відповідальний період державотворення переживає сьогодні Україна. В умовах військової агресії з боку РФ відбувається демократична модернізація суспільства й держави, зусилля інтегрування в європейські структури вимагають приведення перш за все законодавства до стандартів права ЄС. З цією метою у Верховній раді України зареєстровано законопроект 14056, яким розпочато процес рекодифікації Цивільного кодексу України [1].

Реформування життєдіяльності суспільства актуалізує питання вдосконалення підготовки висококваліфікованих кадрів за спеціальністю Д8 Право.

Враховуючи динаміку розвитку суспільства та стрімке зростання технічного прогресу, освіта повинна носити безперервний характер й охоплювати все населення.

Основою формування знань та навичок повинна бути гнучка форма поєднання теорії та практики, щоб особа могла застосувати знання в різних ситуаціях та варіантах.

Сьогодення вимагає від майбутнього правника не лише знання певного алгоритму дій, а й вдалого оптимального застосування знань, отриманих під час підготовки в ЗВО. Саме з цією метою необхідно й важливо збільшувати практичну підготовку, при цьому слід відходити від академічних лекційних занять, замінюючи їх на лекції - бесіди та лекції - дискусії. Практикоорієнтований підхід має бути основою підготовки майбутніх юристів.

Для підготовки кваліфікованого юриста є дуже важливим розвиток різноманітних здібностей, в тому числі й спілкування, здатність оцінити та об'єктивно проаналізувати будь-яку ситуацію та прийняти оптимальне рішення.

Модернізація юридичної освіти повинна забезпечити реальне зростання якості знань здобувачів освіти, а організація процесу не повинна базуватись на пасивних інформаційних принципах і бути розрахованою на підготовку "середніх" спеціалістів.

Умови сьогодення підкреслюють необхідність пошуку й застосування в навчальному процесі різних форм, засобів та способів мотивації навчання.

Загалом, весь процес навчання має бути організований таким чином щоб студент без тиску прагнув до систематичного, активного, самостійного поповнення та оновлення знань.

Загальною метою фахової підготовки майбутнього правника є створення умов для його подальшого особистого та духовного розвитку, становлення та реалізації творчого потенціалу та формування внутрішньої потреби самовдосконалення та інтелектуального зростання.

Інтенсифікація навчального процесу на основі активно-пізнавальних методів навчання передбачає використання передових технологій, постійне оновлення, удосконалення лекційних матеріалів, завдань практичних занять, застосування активних методів навчання.

Особливістю модернізації освіти в сучасних умовах також є інтегрування нашої країни до Європейської спільноти, зміцнення правових і демократичних засад розбудови української державності.

Новий геополітичний стан України спонукає до пошуків найбільш ефективних шляхів професійного навчання майбутнього фахівця з права. Також слід відзначити, не менш важливий чинник – формування в Україні громадянського суспільства, головним пріоритетом якого є людина, а засобом консолідації суспільства є політичне та соціальне партнерство.

Основним завданням навчального процесу в умовах модернізації є гармонійне і збалансоване викладання фундаментальних та прикладних дисциплін. А знання, засвоєні за вищевизначеними дисциплінами та закріплені практикою, дозволять випускникам набути кваліфікаційний потенціал, необхідний для виконання різноманітних функцій.

Враховуючи багатоманітність напрямів правничої діяльності їм мають відповідати різні кваліфікаційні вимоги й професійні компетенції. Це потребує оновлення стандарту освіти 081 Право [2] та затвердження всіх стандартів професійної діяльності.

З метою виявлення індивідуальних здібностей здобувачів освіти, підвищення академічної успішності, підготовки до професійної самореалізації, розвитку soft skills, формування здорового освітнього середовища в ЗВО доцільно активно використовувати менторство та тьюторство як дієві інструменти. В умовах динамічного розвитку українського законодавства саме через менторство можливо сприяти формуванню глибоких теоретичних знань, практичних навичок і професійної ідентичності студентів-юристів шляхом впровадження індивідуального менторського супроводу під час вивчення правничих дисциплін, взаємодії з практиками та розвитку критичного мислення щодо застосування норм законодавства.

Підсумовуючи, слід зазначити що система юридичної освіти повинна носити безперервний характер й відображати сучасні здобутки розвитку суспільства та права. Це стане можливим завдяки координації і послідовності у професійній підготовці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Проект Закону про внесення змін до Цивільного кодексу України у зв'язку із оновленням (рекодифікацією) положень книги першої. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57356> (дата звернення: 05.10.2025).

2. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. – Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20.07.2022 № 643. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2022/07/21/081-pravo-magistr-zizminami-643-20032023.pdf> (дата звернення: 05.10.2025).

**Ткаченко О. В., к.ю.н., доц.,
професор кафедри теорії права,
міжнародного права та приватного права,
Київський міжнародний університет,
м. Київ**

ЦИВІЛІСТИКА В СВІТЛІ ІДЕЇ УНІВЕРСИТЕТУ

Цивілістика є сферою мислення з нередукованим предметним, методологічним і логічним плюралізмом, апріорно необмеженим потенціалом творення множинності смислів і проблематичністю континуалістського ефекту смислового поля. Цивілістичне мислення постійно дивиться назад (аж до римського права), що й дозволяє йому залишатися на крок попереду будь-якої філософської концептуалізації. Для того щоб запустити процедуру філософського дискурсу цивіліст не повинен полишати цивільного права як інтелектуальної території, він має поставитися до життя так, як ставився претор, поставивши коректну і справедливу відповідь вище норми, головне призначення якої допомогти у навчанні праву, але не у заміні собою правового єства.

Вказане засвідчує принципову сумірність цивілістики і ідеї університету. Основним сучасним інтелектуальним ефектом університетської освіти є творення складності. Цим університет відрізняється від інших інституціональних соціальних систем, спрямованих на зменшення складності зовнішнього світу. Університет, продукуючи складність, завжди повинен пропонувати суспільству альтернативу наявному стану справ, позбавляти його стану приреченості на вічне повторення сучасного, розкривати доступ у відмінне від сучасного майбутнє.